

Türkiye'de Çocuk Sağlığı Durumu 2024

Editörler

Prof. Dr. A. Ferdane OĞUZÖNCÜL

Prof. Dr. Deniz ODABAŞ

Hipokrat
Yayıncılık

© 2024 Türkiye'de Çocuk Sağlığı Durumu 2024

ISBN: 978-625-6429-85-7

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editörler

Prof. Dr. A. Ferdane OĞUZÖNCÜL

Prof. Dr. Deniz ODABAŞ

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Ankara Özgür Matbaacılık Basım Yayın Dağ. San. Tic. A.Ş.

1250 Cadde No: 25 Ostim OSB Yenimahalle / Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER) ÇocukErgen ve Okul Sağlığı Çalışma Grubu olarak “**Türkiye’de Çocuk Sağlığı Durumu 2024**” raporunu sizlerle paylaşmaktan büyük mutluluk duyuyoruz.

“**Türkiye’de Çocuk Sağlığı Durumu 2024**” raporunda amacımız; hak temelli bir yaklaşım içinde çocuk sağlığı ile ilgili mevcut demografik özelliklerimiz ışığında çocuklarımızın yaşama, vatandaşlık, sosyal güvenlik, barınma, beslenme, eğitim, sağlıklı yaşama, çocuğun kötüye kullanım ve ekonomik sömürüye karşı korunması ve bağımlılıklardan korunma hakkı alanlarına odaklanmaktır.

“**Türkiye’de Çocuk Sağlığı Durumu 2024**” raporu ile halkın sağlığını koruma ve geliştirmeyi amaçlayan Halk Sağlığı Uzmanlarının ve nüfusumuzun beşte birini oluşturan çocuklarımızın sağlığı ile ilgilenen tüm sağlık profesyonellerinin hak temelli bu yaklaşımla, yeni bir perspektifle çocuk dostu hizmet sunmalarına katkıda bulunacağımızı ümit ediyoruz.

Doğan Cüceloğlu’nun altını çizdiği gibi “Bir çocuğun büyümesi ve gelişmesi bir ekip işidir. Bir toplumun uygarlık düzeyi çocuklarının sağlıklı büyüme ve gelişimine gösterdiği sorumluluk düzeyi ile ölçülebilir.”

Çocuklar bir ulusun geleceği olmanın ağır sorumluluğunu taşıyabilecek güce erişebilmek için perinatal dönem başta olmak üzere bebeklik, çocukluk, ergenlik dönemlerini ve yaşamın bu hızlı büyüme gelişme dönemlerindeki pek çok tehlike ve riski göğüslemek zorunda kalmaktadırlar. Küresel ve ulusal olarak son yüzyılda genelde sağlık, özelde çocuk sağlığı göstergelerinde önemli gelişmeler/iyleşmeler yaşanmıştır. Ancak halen sağlık alanında eşitsizlikler, çevre/iklim krizi, savaşlar, çatışmalar ve göçlerin gölgesinde kalan ve bu sorunlar nedeniyle etkilenen hassas grupların başında çocuklar gelmektedir.

Çocuklarımızın sağlıklı büyüme ve gelişmesi noktasında mevcut durumu ortaya koymaya ve sorun alanlarını, nedenlerini ve çözüm önerilerini içeren **Türkiye’de Çocuk Sağlığı Durumu 2024** raporunun hazırlanmasında emek veren Çocuk Ergen ve Okul Sağlığı Çalışma Grubu üyelerimize katkılarından dolayı teşekkürlerimizi sunuyoruz.

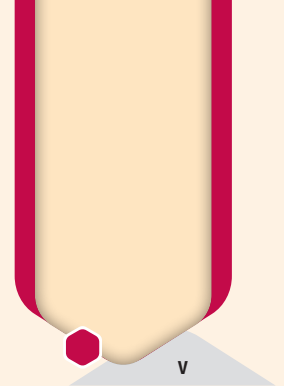
Ferdane Oğuzöncül • Deniz Odabaş

Editörler

23.04.2024

Katkıda Bulunanlar

Editörler

Prof. Dr. A. Ferdane OĞUZÖNCÜL

Arel Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

Prof. Dr. Deniz ODABAŞ

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

Yazarlar

Prof. Dr. A. Ferdane OĞUZÖNCÜL

Arel Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

Prof. Dr. Burcu TOKUÇ

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi AD.

Prof. Dr. Deniz ODABAŞ

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

Prof. Dr. Edibe PİRİNÇCİ

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

Prof. Dr. Hilal ÖZCEBE

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

Prof. Dr. Türkan GÜNAY

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

Doç. Dr. Asya Banu BABAÖĞLU

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

Doç. Dr. Nazan Yardım

Ankara İl Sağlık Müdürlüğü

Doç. Dr. Osman KURT

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

Dr. Öğrt. Üyesi Burcu KÜÇÜK BIÇER

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi AD.

Dr. Öğrt. Üyesi Serap BAYSAL

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

Uzm. Dr. Bükre ÇIKMAN

Çankırı Merkez TSM

Uzm. Dr. Damla ÖZYÜREK**Uzm. Dr. Fatma Nur KARAÇORLU**

Muş/Bulanık İlçe Sağlık Müdürlüğü

Uzm. Dr. Nurcan DURUKAN

İzmir İl Sağlık Müdürlüğü

Uzm. Dr. Şule KAVAK GENÇ

Elazığ İl Sağlık Müdürlüğü

Uzm. Dr. Tülin ÇOBAN

Yenimahalle/Ankara İlçe Sağlık Müdürlüğü

PhD. Esra ÇİÇEK

Konya İl Sağlık Müdürlüğü

Araş. Gör. Dr. Bilge ÇAMLIK

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

Araş. Gör. Dr. Ege ERUÇAR

Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi

Bölüm 1

Türkiye’de Çocuk Nüfusu ve Çocuk Sağlığı Göstergeleri – 2024

BURCU TOKUÇ • SERAP BAYSAL

Giriş ve Amaç.....	1
Türkiye’de Çocuk Nüfusu - 2024.....	1
Sonuç ve Öneriler	10

Bölüm 2

Türkiye’de Çocukların Eğitim Kurumlarına Erişimi 15

L. HİLAL ÖZCEBE • TÜLİN ÇOBAN

Giriş ve Amaç.....	15
Türkiye’de Örgün Eğitim İstatistikleri	15
Eğitim sistemindeki istatistiklerin Eğitim Reformu Girişimi tarafından yorumlanmasında aşağıdaki konulara dikkat çekilmiştir	22

Bölüm 3

Ceza İnfaz Kurumlarında Ebeveyniyle Kalan Çocuklar 27

BÜKRE ÇIKMAN

Giriş ve Amaç.....	27
Türkiye’de Ceza İnfaz Kurumlarındaki 0-6 Yaş Çocuklar.....	27
Ceza ve İnfaz Kurumlarında 0-6 Yaş Çocuğuyla Kalan Anneler ve Çocukları İçin Yapılan Düzenlemeler	29
Dünyada Ceza İnfaz Kurumlarında Ebeveyniyle Kalan Çocuklar	30
Sonuç	33

Bölüm 4

Çocuğun Nüfus Kaydı ve Vatandaşlık Hakkı.....35

ASYA BANU BABAĞLU • BİLGE ÇAMLIK

Nüfus Kaydı Ve Vatandaşlık Kavramları.....	35
Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’de Çocuğun Nüfus ve Vatandaşlık Hakkı.....	35
Türkiye’de Nüfus Kaydı Süreci.....	36
Çocuğun Sağlık, Eğitim ve Sosyal Hizmetlere Erişim Hakkı	38
Vatandaşlık Hakkı ve Sığınmacı Çocuklar	40
Vatandaşlık Hakkı ve Engel Durumu Olan Çocuklar	41

Bölüm 5**Sağlıklı Barınma Hakkı.....43****ESRA ÇİÇEK • DAMLA ÖZYÜREK**

Çocukların Sağlıklı Barınma Koşulları (EÇ)	43
Çocuklarda Sağlıklı Barınma Koşullarını Olumsuz Etkileyen Faktörler Nelerdir? (DÖ)	46
Türkiye’de Konutlarda Güncel Durum (DÖ)	48
Çocuklarda Deprem Sonrası Barınma Koşulları (EÇ)	49

Bölüm 6**Çocukların Sağlıklı Beslenme Hakkı.....55****BURCU KÜÇÜK BİÇER • NAZAN YARDIM • EGE ERUÇAR**

Giriş ve Amaç.....	55
Gıda Güvenliğinin İki Önemli Yönü Bulunmaktadır	56
Türkiye’de Yaşayan Çocukların Beslenme Durumu	57
Tıbbi Beslenme Tedavisi Gerekisini Olan Çocuklar	61
Sonuç ve Öneriler	62

Bölüm 7**Çocukların Sosyal Güvenlik Hakkı.....65****AYŞE FERDANE OĞUZÖNCÜL • OSMAN KURT**

Giriş.....	65
Çocukların Sosyal Güvenlik Hakkı	65
Türkiye’de Çocukların Sosyal Güvenlik Hakkı	67
Kız Çocuklarının Sosyal Güvenlik Hakkı	69

Bölüm 8**Çocuk İstismarı ve İhmali.....73****AYŞE FERDANE OĞUZÖNCÜL • FATMA NUR KARAÇORLU**

Giriş ve Amaç.....	73
İstismar Türleri.....	73
Risk Faktörleri.....	76
Önleme.....	77
Sonuç ve öneriler.....	78

Bölüm 9**Çocuk İşçiliği .....79****EDİBE PİRİNÇİ • ŞULE KAVAK GENÇ**

Giriş ve Amaç.....	79
Çocuk İşçiliği Tanımı	79
Dünyada Çocuk İşçiliği.....	80
Türkiye’de Çocuk İşçiliği	81
Geçmişten Günümüze Çocuk İşçiliği.....	83
Halk Sağlığı Bakışıyla Çocuk İşçiliği.....	83
Sonuç ve Öneriler	84

Bölüm 10**Çocuğun Alkol, Madde Bağımlılığından Korunma Hakkı .....87****TÜRKAN GÜNAY • NURCAN ŞENTÜRK DURUKAN****Bölüm 11****Çocukların Bağımlılıklardan Korunma Hakkı: Davranışsal Bağımlılıklar.....93****ESRA ÇİÇEK • DENİZ ODABAŞ**

Giriş ve Amaç.....	93
Davranışsal Bağımlılık Türleri: Tanım ve Sınıflamalar	94
Türkiye Çocuklarda Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2021	97
Davranışsal Bağımlılığın Nedenleri	98
Davranışsal Bağımlılıkların Neden Olduğu Sağlık Sorunları	99
Sonuç ve Korunma Öneriler.....	101

